

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему:

«Проведення заходів з евакуації на регіональному, місцевому, об'єктовому рівні»

слухача з короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту

завідувача навчально-консультаційного пункту м. Бережани навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Тернопільської області

слухача групи № _____

Лехняка Григорія Васильовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
(підпис слухача)

Керівник роботи: _____
(посада, вчений ступінь (звання), прізвище, ініціали)

До захисту: _____
(допущено / не допущено)

_____
(підпис керівника роботи)

КИЇВ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1	
Загальні положення з питань евакуації	4
Розділ 2	
Організація проведення евакуації	9
Розділ 3	
Органи з евакуації, їх функції та завдання	11
Розділ 4	
Планування евакуації населення	15
Висновки та пропозиції	30
Список використаних джерел	31

ВСТУП

Конституцією України зазначено, що людина, її життя, здоров'я та безпека визначаються в державі найвищою соціальною цінністю. Захист населення від негативного впливу надзвичайних ситуацій є першочерговим завданням регіональних та місцевих органів виконавчої влади, органів самоврядування всіх рівнів та керівників суб'єктів господарювання незалежно від форм власності. Основним способом захисту населення у разі загрози або виникненні надзвичайної ситуації на сьогодні залишається евакуація.

Евакуація широко застосовувалась при веденні війн у минулому, зокрема, під час другої світової війни. Однак, евакуаційні заходи, що здійснювались у минулому, принципово відрізняються від евакуаційних заходів, що плануються на випадок стихійних лих, аварій і катастроф. Сучасна евакуація передбачає виведення (вивезення) населення із найбільш ймовірних зон руйнування, стихійних лих, аварій, катастроф. Масштабні завдання з евакуації сьогодні в державі проводяться у зв'язку з тимчасовою окупацією Автономної Республіки Крим та проведенням антитерористичної операції на сході України. Так, під час надзвичайної ситуації 26 вересня 2017 року, викликаній пожежею з подальшими вибухами боєприпасів на арсеналі Збройних сил України в місті Калинівка з самого міста та навколишніх сіл, що потрапляли в зону ураження, було евакуйовано більше 30 тисяч населення.

Досвід реагування на масштабні надзвичайні ситуації в Україні свідчить про необхідність та дієвість проведення евакуації як першочергового заходу щодо захисту населення.

Розділ 1 Загальні положення з питань евакуації

Кодексом цивільного захисту України до заходів захисту населення від надзвичайних ситуацій, на ряду з іншими, віднесено заходи з евакуації під якою розуміється організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення. Проведення евакуації визначено постановою Кабінету Міністрів України від 30.10. 2013 р. № 841, якою затверджено «Порядок проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» (далі - «Порядок»). «Порядок» визначає механізм здійснення організованого вивезення (виведення) населення із зон надзвичайних ситуацій і розміщення його поза зонами дії уражаючих факторів джерел надзвичайних ситуацій у разі виникнення безпосередньої загрози життю та заподіяння шкоди здоров'ю населення, а також заходів з евакуації матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення, тобто в центрі уваги постанови - захист населення та матеріальних і культурних цінностей, а під терміном «населення» розглядаються всі категорії населення: і працюючі і не працюючі.

Принципово важливими питаннями від якості рішення яких залежить успішне проведення евакуаційних заходів є:

- а) створення евакуаційних органів;
- б) планування евакуаційних заходів;
- в) забезпечення евакуації.

Наголошуємо на тому, що вирішення цих питань має проводитися заздалегідь і комплексно, тобто, всебічно на основі правової та методичної бази.

Головна мета евакуації полягає у своєчасному виведенні (вивезенні) населення з небезпечних зон, районів і максимальному зменшенні ступеня

його ураження. Досягається вона продуманим плануванням, своєчасним оповіщенням населення, чіткою організацією виведення (вивезення) евакуйованих у безпечні райони (пункти) та всебічним забезпеченням евакуації.

Евакуація проводиться на державному, регіональному, місцевому або об'єктовому рівні. Рішення про проведення евакуації приймають:

- 1) на державному рівні - Кабінет Міністрів України;
- 2) на регіональному рівні – Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації;
- 3) на місцевому рівні - районні, районні у містах Києві чи Севастополі державні адміністрації, відповідні органи місцевого самоврядування;
- 4) на об'єктовому рівні - керівники суб'єктів господарювання.

У разі виникнення загрози життю або здоров'ю громадянам України на території іноземних держав, їх евакуація проводиться за рішенням Міністерства закордонних справ України.

У випадку виникнення радіаційних аварій, рішення про евакуацію населення, яке може потрапити до зони радіоактивного забруднення, приймається місцевими державними адміністраціями на підставі висновку санітарно-епідеміологічної служби відповідно до прогнозованого дозового навантаження на населення або за інформацією суб'єктів господарювання, які експлуатують ядерні установки, про випадки порушень у їх роботі.

У невідкладних випадках, у разі безпосередньої загрози життю та здоров'ю населення, рішення про проведення екстреної евакуації населення приймає керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, у випадку його відсутності - керівник аварійно-рятувальної служби, який першим прибув у зону надзвичайної ситуації, та має повноваження для прийняття таких рішень.

При виникненні надзвичайної ситуації на транспорті, під час перевезення пасажирів, відповідальність за їх евакуацію покладається на

підприємства, установи, організації, що здійснюють транспортні перевезення, та сили цивільного захисту.

Залежно від особливостей надзвичайної ситуації встановлюються такі види евакуації:

- 1) обов'язкова;
- 2) загальна або часткова;
- 3) тимчасова або безповоротна.

Обов'язкова евакуація населення проводиться у разі виникнення загрози:

- 1) аварій з викидом радіоактивних та небезпечних хімічних речовин;
- 2) катастрофічного затоплення місцевості;
- 3) масових лісових і торф'яних пожеж, землетрусів, зсувів, інших геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів;
- 4) збройних конфліктів (з районів можливих бойових дій у безпечні райони, які визначаються Міністерством оборони України на особливий період).

Загальна евакуація проводиться для всіх категорій населення із зон:

- 1) можливого радіоактивного та хімічного забруднення;
- 2) катастрофічного затоплення місцевості з чотиригодинним добіганням проривної хвилі при руйнуванні гідротехнічних споруд.

Часткова евакуація проводиться для вивезення категорій населення, які за віком чи станом здоров'я у випадку виникнення надзвичайної ситуації не здатні самотійно вжити заходів щодо збереження свого життя або здоров'я, а також осіб, які відповідно до законодавства доглядають (обслуговують) таких осіб. Часткова евакуація може проводитися також для інших категорій населення за рішенням органів і посадових осіб, зазначених у частині четвертій цієї статті.

Евакуація тимчасового характеру проводиться у випадку, коли дія негативних факторів надзвичайних ситуацій має короткостроковий характер (наприклад, загроза терористичного акту через мінування будівель закладу освіти), безповоротного - коли дія негативних факторів надзвичайних ситуацій

має довгостроковий характер (наприклад, радіоактивне забруднення території).

Для виведення чи вивезення основної частини населення із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій за рішенням Кабінету Міністрів України, обласних, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування (крім керівників суб'єктів господарювання) залучаються, у порядку встановленому законом, транспортні засоби суб'єктів господарювання, а в разі безпосередньої загрози життю або здоров'ю населення - усі наявні транспортні засоби суб'єктів господарювання та громадян.

Вартість надання послуг і розмір фактичних (понесених) витрат компенсуються суб'єкту господарювання та громадянину, транспортні засоби яких залучені, за рахунок коштів, що виділяються з відповідного бюджету на ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації або усунення загрози її виникнення, у [порядку](#), визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 581.

Працівник суб'єкта господарювання, власник, користувач, водій транспортного засобу, які відмовилися від надання послуг з перевезення населення у зв'язку з надзвичайною ситуацією, несуть відповідальність відповідно до закону.

Для проведення загальної евакуації населення залучаються наявні транспортні засоби відповідної адміністративної території, а в разі виникнення безпосередньої загрози життю або здоров'ю населення - додатково транспортні засоби суб'єктів господарювання та громадян.

Часткова евакуація населення проводиться з використанням транспортних засобів, що експлуатуються згідно з графіком роботи.

Евакуація матеріальних і культурних цінностей проводиться у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, які можуть заподіяти їм шкоду, за наявності часу на її проведення, що визначається на

підставі інформації суб'єктів моніторингу, спостереження, лабораторного контролю та прогнозування надзвичайних ситуацій.

Органами державної влади, суб'єктами господарювання, громадськими об'єднаннями та/або громадянами, в управлінні, віданні або власності яких перебувають зазначені цінності, визначаються обсяги та черговість проведення евакуації матеріальних і культурних цінностей, їх детальний перелік та враховуються під час планування заходів з евакуації.

Приймання, перевезення, розміщення, облік та зберігання евакуйованих матеріальних і культурних цінностей здійснюється органом, відповідальним за організацію проведення евакуації, у визначеному законодавством порядку.

Розділ 2 Організація проведення евакуації

Організація проведення евакуації та підготовка районів для розміщення евакуйованого населення і його життєзабезпечення, а також зберігання матеріальних і культурних цінностей покладаються на Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та керівників суб'єктів господарювання.

Проведення евакуації забезпечується шляхом:

- 1) утворення регіональних, місцевих та об'єктових органів з евакуації;
- 2) планування евакуації населення;
- 3) визначення безпечних районів, придатних для розміщення евакуйованого населення та культурних і матеріальних цінностей;
- 4) організації оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації;
- 5) організації управління евакуацією;
- 6) життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях їх безпечного розміщення;
- 7) навчання населення діям під час проведення евакуації;
- 8) участі у командно-штабних (штабних) та спеціальних об'єктових навчаннях і тренуваннях.

Оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації проводиться відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2017 р. № 733 «Про затвердження положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту». При оповіщенні населенню повідомляється час прибуття на збірний пункт евакуації та місце його розташування. Для інформаційного забезпечення евакуйованого населення про порядок дій у різних ситуаціях та оперативну обстановку місцевою державною адміністрацією, органом місцевого

самоврядування використовуються системи оповіщення, засоби радіомовлення і телебачення.

Евакуація населення проводиться у безпечні райони, визначені органом, який приймає рішення про проведення евакуації і здійснюється комбінованим способом, який передбачає вивезення основної частини населення з районів надзвичайних ситуацій усіма видами наявного транспорту, в поєднанні з виведенням пішим порядком. У разі коли евакуйоване населення неможливо розмістити у безпечному районі, його частина може розміщуватися на території регіону, суміжного з небезпечним районом, за погодженням з місцевими держадміністраціями такого регіону. Порядок розміщення евакуйованого населення визначається місцевою держадміністрацією, на території якої планується розміщувати евакуйоване населення, за заявкою органу, що приймає рішення про проведення евакуації. Евакуйоване населення розміщується у готелях, санаторіях, пансіонатах, будинках відпочинку, дитячих оздоровчих таборах та у придатних для проживання будівлях підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності. Розміщення евакуйованого населення здійснюється за встановленими видами та обсягами послуг з його життєзабезпечення. Навчання населення діям під час проведення евакуації населення здійснюється відповідно до Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінетом Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444. Фінансування заходів з евакуації здійснюється за рахунок коштів, передбачених відповідно до вимог законодавства для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, у визначеному Кабінетом Міністрів України. Координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування з питань евакуації та методичне керівництво плануванням цих заходів здійснює Державна служба України з надзвичайних ситуацій.

Розділ 3 Органи з евакуації, їх функції та завдання

З метою планування, підготовки та проведення евакуації у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністраціях, органах місцевого самоврядування та на об'єктах господарювання утворюються тимчасові органи з евакуації.

До тимчасових органів з евакуації входять:

- комісії з питань евакуації (КПЕ);
- збірні пункти евакуації (ЗПЕ);
- проміжні пункти евакуації (ПрПЕ);
- приймальні пункти евакуації (ППЕ).

За планування евакуації на відповідному рівні, підготовку населення до здійснення заходів з евакуації, підготовку органів з евакуації до виконання завдань, здійснення контролю за підготовкою проведення евакуації, приймання і розміщення евакуйованого населення, матеріальних і культурних цінностей відповідають комісії з питань евакуації. Персональний склад комісії з питань евакуації та її керівник призначаються органом, за рішенням якого утворені органи з евакуації. Основні засади діяльності комісії з евакуації визначаються нормативно-правовими актами з питань захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу, Положенням про комісію з евакуації, затвердженим у встановленому порядку, наказами керівника цивільного захисту, розпорядженнями голови комісії та його заступника. Головою комісії з питань евакуації району (міста, села, селища), як правило, призначається заступник голови райдержадміністрації (виконкому міської, селищної або сільської ради). До складу комісії з питань евакуації входять представники адміністрації (від відділів: організаційного, загального, кадрів, соціального захисту населення, освіти та інших), служб ЦЗ (зв'язку і оповіщення, медичної, матеріально-технічної, охорони громадського порядку та транспорту). Працівники районної (міської) комісії з питань евакуації може мінятися у залежності від особливостей району (міста). Органи з евакуації

створюються у всіх населених пунктах району, на підприємствах, в установах і організаціях. Чисельний склад органів з евакуації залежить від обсягів завдань, які покладені на них.

У невідкладних випадках у складі таких комісій утворюються оперативні групи, що розпочинають роботу з моменту прийняття рішення про проведення евакуації населення.

На об'єктах господарювання, що потрапляють у зони можливих надзвичайних ситуацій, з чисельністю працюючого персоналу менш як 50 осіб комісії з питань евакуації не утворюються, а призначається особа, що виконує функції зазначеної комісії.

Для збору і реєстрації евакуйованого населення та організації його вивезення (виведення) у безпечні райони призначаються збірні пункти евакуації, які розміщуються поблизу залізничних станцій, морських і річкових портів, пристаней, маршрутів евакуації, а також на наявних міських площах, у відкритих безпечних місцях або безпечних приміщеннях.

У невідкладних випадках, за рішенням керівника комісії з питань евакуації, функції збірних пунктів евакуації покладаються на оперативні групи.

Проміжні пункти евакуації розміщуються на зовнішньому кордоні зони надзвичайної ситуації, пов'язаної з радіоактивним (хімічним) забрудненням, для пересадки населення з транспорту, що працював у зоні надзвичайної ситуації, на дезактивовані транспортні засоби, які здійснюють перевезення на незабруднені (незаражені) території. Кількість, нумерація, місця розташування проміжних пунктів евакуації та перелік районів, на території яких вони розміщуються, визначаються відповідними органами влади яким підпорядкована певна територія.

Для приймання, ведення обліку евакуйованого населення, матеріальних і культурних цінностей та відправлення їх до місць постійного (тимчасового) розміщення (збереження) у безпечних районах розгортаються приймальні пункти евакуації.

Збірні пункти евакуації, проміжні пункти евакуації та приймальні пункти евакуації забезпечуються зв'язком з районними, міськими, районними у містах, селищними, сільськими комісіями з питань евакуації, комісіями з питань евакуації, утвореними на об'єктах господарювання, пунктами посадки на транспортні засоби, вихідними пунктами руху пішки, медичними і транспортними службами.

Час на розгортання і підготовку до роботи тимчасових органів з евакуації усіх рівнів не повинен перевищувати чотирьох годин з моменту отримання рішення про проведення евакуації.

Орган, який приймає рішення про проведення евакуації здійснює контроль за роботою органів з евакуації.

На центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання, що проводять евакуацію населення, покладається:

- розроблення і виконання плану евакуації населення;
- визначення і підготовка безпечного району для евакуйованого населення і його життєзабезпечення;
- здійснення контролю за плануванням, підготовкою і проведенням заходів з евакуації підпорядкованими їм органами з евакуації.

До планування та здійснення заходів з евакуації залучається Мінінфраструктури.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування забезпечують оповіщення, інформування населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі у формі, доступній для осіб з вадами зору та слуху.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання, що приймають евакуйоване населення, визначають склад відповідних органів з евакуації, забезпечують розроблення плану приймання та розміщення

евакуйованого населення, яке прибуває з небезпечних районів, підготовку приймальних пунктів з евакуації, обладнання станцій, портів, пунктів висадки населення, сховищ для захисту евакуйованого населення, здійснення контролю за підготовкою житла, медичних закладів, інших об'єктів для розміщення і життєзабезпечення евакуйованого населення, організацію ведення його обліку, забезпечення радіаційної і хімічної розвідок на маршрутах евакуації і в районах розміщення населення, організацію дозиметричного контролю, санітарної обробки населення, спеціальної обробки одягу, майна і транспорту.

Щорічно органи з евакуації інформують органи, що їх створили про стан планування евакуації, власної підготовки до виконання покладених на них завдань, навчання населення діям під час проведення евакуації, обладнання станцій, портів, пунктів посадки на транспортні засоби, підготовку маршрутів до місць посадки на транспортні засоби, здійснення контролю за підготовкою транспортних засобів до евакуації, організацію ведення обліку евакуйованого населення, оповіщення відповідних органів управління та населення про початок евакуації, медичне забезпечення населення під час евакуації у місті (районі), підготовку до розміщення пунктів санітарної обробки населення, спеціальної обробки одягу, майна і транспорту, здійснення дозиметричного контролю у складі приймальних пунктів евакуації.

Розділ 4 Планування евакуації населення

Планування заходів з евакуації здійснюється відповідно до методики, яка затверджена наказом Міністра внутрішніх справ України від 10.07.2017р. № 579 і зареєстрована в Міністерстві юстиції України 01 серпня 2017 р. за №938/30806.

У мирний час евакуація населення планується на випадок: загальної аварії на атомній електростанції; усіх видів аварій з викидом сильнодіючих отруйних речовин; загрози катастрофічного затоплення місцевості; великих лісових і торф'яних пожеж, землетрусів, зсувів, інших геофізичних і гідрометеорологічних явищ з тяжкими наслідками, що загрожують населеним пунктам.

Евакуація населення із зон радіоактивного забруднення навколо атомних електростанцій проводиться для АЕС потужністю:

- що не перевищує 4 ГВт, - у радіусі 30 кілометрів;
- більш як 4 ГВт - у радіусі 50 кілометрів.

При цьому територія, з якої проводиться евакуація, повинна бути не менше зони спостереження атомної електростанції, розміри якої визначені згідно із законодавством.

Евакуація населення із зон небезпечного радіоактивного забруднення навколо інших ядерних установок та об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, проводиться із зон спостереження таких установок та об'єктів, визначених згідно із законодавством.

План евакуації населення розробляється комісією з питань евакуації, підписується її головою, затверджується керівником органу, який утворив таку комісію, та погоджується органом, на території якого планується розміщення евакуйованого населення.

Відповідно комісія з питань евакуації, утворена Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, на території якого планується розміщення

евакуйованого населення, розробляє план його приймання і розміщення у безпечному районі, який затверджується керівником органу, що утворив відповідну комісію.

Списки громадян, які підлягають евакуації, складаються у трьох примірниках, один з яких залишається в особи, яка здійснює управління об'єктом господарювання, будинком, другий - після уточнення списків надсилається на збірний пункт евакуації (у разі одержання рішення про проведення евакуації), третій - на приймальний пункт евакуації. Щороку особи, які здійснюють управління об'єктами господарювання та будинками, коригують дані списки.

Порядок проведення евакуації

Оповіщення органів з евакуації про початок евакуації населення здійснюється за рішенням органу, що їх утворив.

Порядок здійснення запланованих заходів з евакуації населення з урахуванням обстановки, що склалася, уточнюється органом з евакуації.

Комісії з питань евакуації, утворені в безпечних районах, організовують приймання, розміщення і життєзабезпечення евакуйованого населення.

Комісія з питань евакуації, утворена на об'єкті господарювання:

- організовує оповіщення та ведення обліку працівників, уточнює дані про транспортні засоби, строк їх подання, маршрути і порядок руху;
- подає необхідну інформацію комісії з питань евакуації, утвореній РМ АРК, місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, на території якого планується розмістити евакуйованих працівників;
- забезпечує зустріч та розміщення евакуйованих працівників у безпечному районі та організовує їх інформаційне забезпечення.

Комісія з питань евакуації, утворена РМ АРК, місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, організовує оповіщення, евакуацію та прибуття на збірні пункти евакуації непрацюючого

населення, зокрема інвалідів з ураженням органів зору, слуху, опорно-рухового апарату, розумовою відсталістю, психічними розладами за місцем проживання.

Планування заходів з евакуації осіб з інвалідністю відображається у плані евакуації населення окремим розділом.

Збірні пункти евакуації уточнюють чисельність евакуйованого населення, порядок його відправлення, організують їх збір та ведення обліку, здійснюють посадку населення на транспортні засоби, формують піші і транспортні колони, інформують комісії з питань евакуації про відправлення населення, організують надання медичної допомоги евакуйованому населенню та охорону громадського порядку.

Евакуація особового складу збірних пунктів евакуації організовується після завершення евакуації населення на підставі рішення органу, що утворив такі органи.

Приймальні пункти евакуації організують у безпечному районі підготовку пунктів висадки, уточнюють кількість населення, що прибуло, і порядок подачі транспортних засобів для його вивезення із зазначених та проміжних пунктів евакуації до пунктів розміщення, організують надання медичної допомоги евакуйованому населенню та охорону громадського порядку.

У випадку виникнення аварії на хімічно або радіаційно небезпечному об'єкті евакуація населення проводиться у два етапи:

перший - від місця знаходження населення до межі зони забруднення;

другий - від межі зони забруднення до пункту розміщення евакуйованого населення в безпечних районах.

На межі зони забруднення у проміжному пункті евакуації здійснюється пересадка евакуйованого населення з транспортного засобу, що рухався забрудненою місцевістю, на незабруднений транспортний засіб. При необхідності тут здійснюється його санітарна обробка та спеціальна обробка одягу, майна і транспорту.

Після проведення спеціальної обробки транспортний засіб використовується для перевезення населення забрудненою місцевістю.

При катастрофічному затопленні, евакуація населення проводиться насамперед із населених пунктів, що розміщуються поблизу гребель, хвиля прориву яких може досягнути зазначених населених пунктів менше ніж за чотири години, а з інших населених пунктів - за наявності безпосередньої загрози їх затоплення.

Для інформаційного забезпечення евакуйованого населення про порядок дій у різних ситуаціях та оперативну обстановку Радою міністрів АРК, місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування використовуються системи оповіщення, засоби радіомовлення і телебачення.

Розміщення евакуйованого населення

Евакуація населення проводиться у безпечні райони, визначені органом, який приймає рішення про проведення евакуації.

Коли евакуйоване населення неможливо розмістити у безпечному районі, його частина може розміщуватися на території регіону, суміжного з небезпечним районом, за погодженням з Радою міністрів АРК, місцевими держадміністраціями такого регіону.

Порядок розміщення евакуйованого населення визначається Радою міністрів АРК, місцевою держадміністрацією, на території якої планується розміщувати евакуйоване населення, за заявкою органу, що приймає рішення про проведення евакуації.

Фінансування заходів з евакуації здійснюється за рахунок коштів, передбачених для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04 лютого 1999р. № 140.

Планування заходів з евакуації здійснюється на підставі рішення комісії з питань евакуації відповідного рівня, у якому визначаються:

- аналіз ситуації, що склалася або може скластися;
- райони (населені пункти), у яких необхідно здійснювати заходи з евакуації;

- безпечні райони (населені пункти) для розміщення евакуйованого населення та матеріальних і культурних цінностей;
- час початку евакуації населення та матеріальних і культурних цінностей та час закінчення;
- порядок вивезення населення (виведення пішки) та матеріальних і культурних цінностей транспортними засобами;
- організація управління евакуацією;
- заходи забезпечення евакуації населення та матеріальних і культурних цінностей.

Комісіями з питань евакуації розробляються такі документи:

- центральних органів виконавчої влади - план евакуації працівників апарату;
- місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування - план евакуації населення та план приймання і розміщення евакуйованого населення (у разі планування розміщення на їх території евакуйованого населення);
- суб'єктів господарювання - план евакуації працівників.

Плани евакуації населення (працівників) розробляються комісією з питань евакуації, підписуються її головою, затверджуються керівником органу (суб'єкта господарювання), який утворив таку комісію, погоджуються органом, на території якого планується розміщення евакуйованого населення.

Відповідно комісія з питань евакуації, утворена Радою міністрів АРК, місцевою державною адміністрацією, органом місцевого самоврядування, на території якого планується розміщення евакуйованого населення, розробляє план його приймання і розміщення в безпечному районі, який затверджується керівником органу, що утворив відповідну комісію.

Щороку до 01 березня уточнюються Плани евакуації станом на 01 січня поточного року. Внесення змін до планів засвідчується підписом голови комісії з питань евакуації.

План евакуації населення (працівників)

Структура плану евакуації населення (працівників) органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання складається з текстової частини, яка містить три розділи, та карти або схеми.

Текстова частина плану евакуації населення місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування складається з таких розділів:

1. Планування заходів з організації та проведення евакуації.
2. Планування заходів із забезпечення евакуації.
3. Особливості планування евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

У першому розділі «Планування заходів з організації та проведення евакуації» наводяться висновки з оцінки обстановки та зазначається інформація щодо:

- 1) складу органів з евакуації, порядку та строків приведення їх у готовність до виконання завдань за призначенням;
- 2) порядку оповіщення населення про початок евакуації;
- 3) кількості населення, яке підлягає евакуації, за категоріями;
- 4) порядку вивезення населення (працівників) та матеріальних і культурних цінностей транспортними засобами та виведення населення пішки;
- 5) розподілу суб'єктів господарювання за збірними пунктами евакуації, пунктами посадки;
- 6) безпечних районів (пунктів) розміщення евакуйованого населення (працівників) та матеріальних і культурних цінностей;
- 7) пунктів посадки на транспортні засоби;
- 8) маршрутів евакуації;
- 9) пунктів висадки в безпечних районах;
- 10) заходів з приймання, розміщення, захисту та життєзабезпечення евакуйованого населення (працівників) та матеріальних і культурних цінностей у безпечних районах.

У розділі 2 «Планування заходів із забезпечення евакуації» зазначається інформація щодо:

- 1) забезпечення управління та зв'язку під час евакуації;
- 2) транспортного забезпечення, а саме:
  - кількість транспортних засобів кожного виду і строки їх подачі до пунктів посадки, від яких транспортних підприємств залучаються транспортні засоби;
  - кількість населення, яке вивозиться (загальна чисельність по кожному пункту посадки);
  - строки відправлення евакуйованого населення в безпечні райони (місця посадки та час відправлення);
  - строки прибуття евакуйованого населення до пунктів висадки (час прибуття в пункти висадки);
  - кількість рейсів (кількість людей за рейсами та кількість транспортних засобів);
  - порядок вивезення евакуйованого населення з пунктів висадки до пунктів розміщення (кількість автотранспортних засобів, від яких транспортних підприємств виділяються, час прибуття до пункту висадки, маршрути руху автотранспорту до пунктів розміщення);
- 3) медичного забезпечення;
- 4) охорони громадського порядку та забезпечення безпеки руху на маршрутах евакуації (у разі необхідності);
- 5) першочергового життєзабезпечення евакуйованого населення в безпечних районах та під час евакуації;
- 6) організації розвідки (інженерної, радіаційної, хімічної, пожежної, медичної, біологічної) (у разі необхідності);
- 7) порядку інформування та інструктажу;
- 8) календарного плану проведення заходів з евакуації.

Третій розділ «Особливості планування евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення» розробляється відповідно до вимог розділу V Методики.

При плануванні евакуаційних заходів для апарату центральних органів виконавчої влади, а також суб'єктів господарювання в текстовій частині плану евакуації працівників визначаються:

- 1) порядок оповіщення та збору працівників;
- 2) порядок інструктажу працівників щодо порядку дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій та здійснення евакуаційних заходів;
- 3) безпечний район (пункт) розміщення евакуйованих працівників;
- 4) транспортні засоби, що виділяються для евакуації, та розподіл їх між структурними підрозділами;
- 5) ЗПЕ, пункти посадки (висадки) та час прибуття до них працівників;
- 6) порядок розміщення працівників у безпечному районі та організація їх всебічного забезпечення;
- 7) управління заходами з евакуації.

На карті (схемі) до планів евакуації населення (працівників) центральних органів виконавчої влади, АРК, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання позначаються:

- 1) розміщення органів з евакуації;
- 2) межі зон (районів) виникнення надзвичайних ситуацій;
- 3) станції (пункти) посадки (навантаження), станції (пункти) висадки (розвантаження);
- 4) безпечні райони (пункти) розміщення евакуйованого населення (працівників);
- 5) маршрути вивезення (виведення) населення (працівників) у безпечні райони;
- 6) пости регулювання руху на маршрутах евакуації;

- 7) заклади охорони здоров'я на маршрутах евакуації та в районах розміщення евакуйованих;
- 8) автозаправні станції, станції (пункти) технічного обслуговування та ремонту;
- 9) пункти зв'язку;
- 10) інші необхідні умовні позначення.

Органи з евакуації, межі зон (районів) виникнення надзвичайних ситуацій, тощо на картах та схемах відображаються оперативно-тактичними умовними позначками. Якщо є більше двох маршрутів евакуації їх нумерують. На маршрутах вивезення евакуйованого населення автотранспортом позначаються вихідні пункти, назви міст і населених пунктів проходження автоколон.

На маршрутах евакуації пішки позначаються місця малих привалів протягом 15-20 хвилин через кожні 1,5-2 години руху і великих – на початку другої половини добового переходу протягом 1-2 години.

До плану евакуації населення (працівників) можуть додаватися необхідні розрахунки, схеми, графіки тощо.

План приймання та розміщення евакуйованого населення

План приймання та розміщення евакуйованого населення в безпечному районі розробляється комісією з питань евакуації місцевого органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, на території якого планується розміщення евакуйованого населення та матеріальних і культурних цінностей.

План приймання та розміщення евакуйованого населення складається з текстової частини та карти або схеми.

Текстова частина плану приймання та розміщення евакуйованого населення складається з трьох розділів:

1. Планування заходів з організації приймання та розміщення евакуйованого населення та матеріальних і культурних цінностей.
2. Планування заходів із забезпечення евакуйованого населення.

3. Особливості планування, приймання та розміщення евакуйованих осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

У розділі 1 «Планування заходів з організації, приймання та розміщення евакуйованого населення та матеріальних і культурних цінностей» зазначаються:

- 1) склад органів з евакуації, порядок та строки приведення їх у готовність до виконання завдань за призначенням;
- 2) порядок оповіщення посадових осіб, які відповідають за приймання евакуйованого населення;
- 3) кількість матеріальних і культурних цінностей та евакуйованого населення за віковими категоріями, яке прибуває в район (пункт) розміщення;
- 4) найменування адміністративно-територіальних одиниць (суб'єктів господарювання), з яких населення прибуває у район (пункт) розміщення;
- 5) кількість населення, яке проживає на відповідній території, де планується розміщувати евакуйоване населення;
- 6) будівлі, споруди, які плануються для розміщення населення (працівників) евакуйованих об'єктів та матеріальних і культурних цінностей;
- 7) пункти висадки евакуйованого населення, конкретні місця тимчасового розміщення та кількість евакуйованого населення, яке прибуває на пункт висадки;
- 8) розміщення приймального пункту евакуації (далі - ППЕ);
- 9) порядок доставки населення з ППЕ до районів (пунктів) розміщення, час виходу (виїзду) та час прибуття до районів розміщення;
- 10) порядок розміщення евакуйованого населення.

У розділі 2 «Планування заходів із забезпечення евакуйованого населення» зазначається інформація щодо:

- 1) забезпечення відправлення евакуйованого населення з пунктів висадки в пункти його розміщення;
- 2) забезпечення громадського порядку в пунктах висадки;
- 3) медичного забезпечення в пунктах висадки;
- 4) інформаційного забезпечення в пунктах висадки;
- 5) забезпечення евакуйованого населення продуктами харчування, водою, предметами першої необхідності, медичним та іншими видами обслуговування.

На карті (схемі) до плану приймання та розміщення евакуйованого населення (працівників) позначаються:

- 1) пункти висадки евакуйованого населення (працівників), залізничні станції висадки;
- 2) кількість населення (працівників), яке прибуває на ППЕ;
- 3) розподіл населення евакуйованих адміністративно-територіальних одиниць (суб'єктів господарювання) за районами (пунктами) розміщення;
- 4) місця розгортання органів з евакуації і строки приведення їх у готовність до приймання евакуйованого населення (працівників);
- 5) схема зв'язку, оповіщення та управління;
- 6) інші необхідні умовні позначення.

При здійсненні евакуації в межах своєї області, району, району міста, селища план приймання евакуйованого населення (працівників) окремо не розробляється, але в плані евакуації населення відображається вся необхідна інформація стосовно приймання евакуйованого населення.

Особливості планування заходів з евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення

Окремим розділом у планах евакуації населення розробляються заходи з евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Комісія з питань евакуації під час планування заходів з евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення:

- проводить оцінку обсягів і характеру евакуаційних заходів;
- визначає пріоритети та особливості під час евакуації осіб з інвалідністю, зокрема з порушенням органів зору, слуху, опорно-рухового апарату, з розумовою відсталістю, психічними розладами, та інших маломобільних груп населення (осіб, які їх супроводжують), у тому числі тих, які перебувають у закладах охорони здоров'я, освіти та соціального захисту.

Під час оцінки обсягів і характеру евакуаційних заходів визначаються:

- кількість осіб з інвалідністю з порушенням опорно-рухового апарату (окремо визначається кількість тих, хто пересувається самостійно, хто пересувається на інвалідних візках, хто знаходиться в лежачому стані);
- кількість осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, які потребують під час проведення евакуації допомоги сторонніх осіб та медичного забезпечення;
- кількість осіб, які супроводжують осіб з інвалідністю;
- медичний персонал, необхідний для супроводу осіб з інвалідністю;
- місця постійного проживання (перебування) осіб з інвалідністю;
- маршрути руху до ЗПЕ;
- порядок прибуття осіб з інвалідністю, які самостійно не можуть пересуватися, до ЗПЕ або проведення їх евакуації з місця постійного проживання;
- способи оповіщення та інформування осіб з інвалідністю залежно від характеру інвалідності.

У розділі III «Особливості планування евакуації осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення» зазначається інформація щодо:

- кількості осіб з інвалідністю та осіб, які їх супроводжують, з урахуванням вимог пункту 3 цього розділу;
- транспортних засобів, які будуть задіяні;

- пунктів посадки (висадки) осіб з інвалідністю;
- забезпечення транспортних засобів спеціальним обладнанням для посадки (висадки) та перевезення осіб з інвалідністю;
- залучення спеціального медичного транспорту для перевезення осіб з інвалідністю (за необхідності).

Мають максимально враховуватись специфічні потреби осіб з інвалідністю під час планування заходів з евакуації маршрути руху, місця привалів та їх тривалість, розташування та оснащення медичних пунктів, пунктів обігріву, харчування, забезпечення водою по всьому маршруту руху .

Планування транспортного забезпечення евакуаційних заходів передбачає підготовку транспортних засобів для виконання евакуаційних перевезень осіб з інвалідністю та осіб, які їх супроводжують.

Під час планування підготовки та здійснення санітарної обробки населення обов'язково враховується специфіка проведення санітарної обробки осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Планування обладнання ЗПЕ, ППЕ, проміжних пунктів евакуації, пунктів посадки, висадки, маршрутів евакуації проводиться з урахуванням потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Доведення сигналів оповіщення під час проведення евакуації та інформування населення про порядок дій на різних етапах евакуації, інформування про обстановку, що склалася, організовуються в доступній для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення формі.

Планування розміщення в безпечних районах полягає в пристосуванні приміщень та будинків до потреб осіб з інвалідністю.

При плануванні заходів із життєзабезпечення евакуйованого населення, зокрема забезпечення водою, предметами першої необхідності, житлом, медичними послугами і засобами, комунально-побутовими послугами, транспортом та необхідною інформацією, мають максимально враховуватися потреби осіб з інвалідністю.

План приймання і розміщення евакуйованого населення має містити окремий розділ щодо приймання і розміщення осіб з інвалідністю, у якому зазначаються:

- розрахунки евакуйованих осіб з інвалідністю, які прибувають, за станціями висадки та ППЕ;
- списки будинків і споруд закладів соціального захисту населення та приватних будинків, максимально зручних для розміщення осіб з інвалідністю;
- розрахунок та розподіл транспортних засобів для зустрічі і перевезення евакуйованих осіб з інвалідністю від станції (пункту) висадки до ППЕ і далі до місць їх розселення;
- список органів соціального захисту та закладів охорони здоров'я безпечного району.

Заходи щодо приймання та розміщення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення в разі збройних конфліктів мають визначатися в окремому розділі з приймання та розміщення населення, матеріальних і культурних цінностей у разі збройних конфліктів плану цивільного захисту на особливий період місцевих органів виконавчої влади, на території яких визначено безпечні райони.

Головою комісії з питань евакуації району (міста, села, селища), як правило, призначається заступник голови райдержадміністрації (виконкому міської, селищної або сільської Ради). До складу комісії з питань евакуації входять представники адміністрації (від відділів: організаційного, загального, кадрів, соціального захисту населення, освіти та інших), служб ЦЗ (зв'язку і оповіщення, медичної, матеріально-технічної, охорони громадського порядку та транспорту).

Працівники районної (міської) комісії з питань евакуації може мінятися у залежності від особливостей району (міста).

Органи з евакуації створюються у всіх населених пунктах району, на

підприємствах, в установах і організаціях. Чисельний склад органів з евакуації залежить від обсягів завдань, які покладені на них.

Безпосереднє керівництво підготовкою до проведення евакуаційних заходів на об'єктах господарювання покладається на об'єктову комісію з питань евакуації, яка взаємодіє з міською (районною) евакуаційною комісією, організовує обмін інформацією з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування у безпечних районах розміщення.

Головою об'єктової комісії з питань евакуації призначається заступник керівника об'єкта, заступником голови – працівник, який відповідає за роботу з персоналом, секретарем комісії – визначена особа.

Місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання, що приймають евакуйоване населення, визначають склад відповідних органів з евакуації, забезпечують розроблення плану приймання та розміщення евакуйованого населення, яке прибуває з небезпечних районів, підготовку приймальних пунктів з евакуації, обладнання станцій, портів, пунктів висадки населення, сховищ для захисту евакуйованого населення, здійснення контролю за підготовкою житла, медичних закладів, інших об'єктів для розміщення і життєзабезпечення евакуйованого населення, організацію ведення його обліку, забезпечення радіаційної і хімічної розвідок на маршрутах евакуації і в районах розміщення населення, організацію дозиметричного контролю, санітарної обробки населення, спеціальної обробки одягу, майна і транспорту.

Координація дій місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування під час проведення евакуації здійснюється центральними органами виконавчої влади через відповідні територіальні органи у межах їх повноважень.

До Плану евакуації населення можуть додаватися необхідні розрахунки, схеми, графіки тощо. Умовні позначення на карті (схемі) повинні бути нанесені відповідно Методичних рекомендацій з розроблення картографічних документів і схем у сфері цивільного захисту.

Висновки та пропозиції

Розглянуті питання планування та організації евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей на усіх рівнях функціонування системи цивільного захисту дозволяє визначити місце кожного органу державної влади, суб'єкта господарювання, кожного громадянина при організації такого важливого заходу захисту населення в умовах загрози або виникнення надзвичайної ситуації, як евакуація.

Таким чином:

- 1) евакуація населення у разі загрози або виникнення НС є одним із основних видів захисту населення.
- 2) організацію планування та проведення евакуації здійснюють органи з евакуації територіального, місцевого та об'єктового рівня.
- 3) дії органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та керівників суб'єктів господарювання в процесі проведення евакуації мають бути націлені на організоване вивезення та виведення з зони надзвичайної ситуації або зони ураження в безпечні райони.
- 4) підготовка населення до дій під час евакуації здійснюється в процесі проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань.

Успішне виконання заходів з евакуації потребують чіткого планування, відповідального призначення членів тимчасових органів з евакуації та вирішення економічного, соціального, транспортного, медико-санітарного, фінансового і інших видів забезпечення.

Список використаних джерел

1. Конституція України.
2. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 р. №5403-VI.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2013 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 581 «Про затвердження Порядку здійснення компенсації вартості послуг і розміру фактичних (понесених) витрат суб'єкту господарювання та громадянину, транспортні засоби яких залучені для вивезення населення із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2017 р. № 733 «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту»
7. Наказ міністра внутрішніх справ України від 10.07.2017р. № 579, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01 серпня 2017 р. за № 938/30806 « Про затвердження Методики планування заходів з евакуації».
8. Розпорядження голови Тернопільської обласної державної адміністрації від 19 грудня 2016 року № 746-од «Про регіональну комісію з питань евакуації при обласній державній адміністрації».
9. Розпорядження голови Бережанської районної державної адміністрації від 16.01.2017 року №16-од од «Про місцеву комісію з питань евакуації при районній державній адміністрації».
10. Розпорядження міського голови м. Бережани від 29 грудня 2016 року №541 «Про створення міських тимчасових органів з евакуації».